

COLLA DE DOLÇAINERS I TABALETERS XALOC I ESQUADRA DE TRABUCAIRES XALOC DE CASTELLÓ DE LA PLANA

ASSOCIACIÓ DEDICADA A LA INTERPRETACIÓ, ESTUDI, DIVULGACIÓ CULTURAL AL VOLTANT DELS NOSTRES INSTRUMENTS POPULARS COM SON LA DOLÇAINA I EL TABAL.

L'ESQUADRA DE TRABUCAIRES DE LA COLLA XALOC, REPRESENTA ELS GUERRILLERS CASTELLONENCS EN LA GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA (1808-1814), EN AMBIENT FESTÍVOL I, MAJORITARIAMENT, AMB L'ACOMPANYAMENT MUSICAL DE LES NOSTRES DOLÇAINES I TABALS.

La Colla de dolçainers i tabaleters Xaloc de Castelló de la Plana, és una associació de caràcter cultural, inscrita en el Registre d'Associacions de la Generalitat Valenciana, Diputació Provincial de Castelló i Ajuntament d'aquesta ciutat, amb el nombre 2989, en la Secció 1ª del Registre d'Associacions i, adaptats a la Llei Orgànica d'Associacions (Llei 1/2002 de 22 de març de 2002).

Membres de:

**FEDERACIÓ DE COLLES DE CASTELLÓ (CASTELLÓ DE LA PLANA)
FEDERACIÓ VALENCIANA DE DOLÇAINERS I TABALETERS
COORDINADORA DE TRABUCAIRES DE CATALUNYA**

Agermanats amb:

**COLLA POLSEGUERA (CASTELLÓ DE LA PLANA)
COLLA PEPSI-COLLA (CASTELLÓ DE LA PLANA)
ASSOCIACIÓ DE VEÏNS CAMÍ DE LA SERRA DE MATARÓ (BARCELONA)**

Apadrinats per:

**COLLA DE DOLÇAINERS I TABALETERS DE CASTELLÓ (PART MUSICAL)
COLLA DE TRABUCAIRES DE SANT ANDREU DEL PALOMAR (BARCELONA) (ESQUADRA DE
TRABUCAIRES)**

Guardons:

**CEPET D'ARGENT 2007 (ESQUADRA DE TRABUCAIRES)
GAIATERS D'HONOR GAIATA 14 "CASTALIA"**

Adreça:

Castelló de la Plana C/ Joaquín Costa 24 Tel. 626 00 89 96 [www collaxaloc.com](http://www.collaxaloc.com)

Contactes:

**AMADOR MILIÁN MESEGUER (PRESIDENT)
667418224**

**MARTÍN REQUENA GARCIA (SECRETARI)
Tfn. 626628959**

**ANTONI AGUILA FILLOL (VOCAL)
Tfn. 607142249**

**PODEU VISITAR LA NOSTRA PÀGINA WEB: www.collaxaloc.com així com contactar amb nosaltres per
correu electrònic:
collaxaloc@yahoo.es**

ANY IV BUTLLETÍ N° 24

GENER 2009

Butlletí informatiu de la Colla de Dolçainers i Tabaleters "Xaloc" de Castelló de la Plana,
així com de la seua Esquadra de Trabucaires, dedicat a la divulgació de les seues activitats
culturals i entorn fester.

.....

UN RECORD PER A AGUSTÍ GASULLA DELS COMPANYS DE LA COLLA XALOC

Agustí Gasulla, tabaletter de la Colla de Dolçainers i Tabaleters de Castelló des de la seua fundació, i percusionista de la banda del cercle mercantil de Castelló, ens ha deixat després d'una llarga malaltia. Morellà de naixement, encara que vivia a Castelló, era conegut en el seu poble natal com “gaiteret”, en honor al seu pare “gaiter”, encara que en realitat va ser la percussió l'instrument que van tocar. Agustí va acompanyar a més al dolçainer Ferreres Masplà. A ambdós, la ciutat de Castelló va retre homenatge en la seva III Edició. Valgui aquest butlletí per a recordar al nostre company Agustí.

DOLÇAINERS EMBLEMÀTICS

AGUSTÍ BLASCO PUJOL “L'ÚLTIM DOLÇAINER DE BORRIANA”

Agustí Blasco Pujol, l'últim dolçainer de Borriana, va néixer a Vilafamés allà pel 1903. De xicotet era un xiquet trempat i punter a l'escola. Un notari de València que estiujava a Vilafamés va observar que Agustinet valia per als llibres i va proposar-li a sa mare d'endur-se'l a València per donar-li estudis. València, tan lluny en aquell temps, era una distància insalvable per a l'amor d'una mare.

Prompte mostrà interès per la música i el mestre de la banda del poble li ensenyà solfeig i clarinet. Al poc de temps s'incorporà a la Banda de Música de Vilafamés.

De jove rondava a Inés, filla d'un guàrdia civil del poble. Quan van formalitzar les seues relacions, van destinar a Borriana al seu futur sogre. A Borriana es casaren, al carrer Santa Elvira, al núm. 21, on es posaren a viure i tingueren una filla, de nom Inés.

Agustí, amant de la música, es comprà una dolçaina a València i, provant, provant, va anar arrancant-li les notes i lligant alguna cançoneta. La seua base musical li servia molt per fer ràpids progressos.

Tenia, Agustí, dues veïnes molt cantadores que entonaven molt bé. Ell les feia cantussejar les cançons de moda de l'època i, amb el llapis i el pentagrama, anava escrivint les seues notes. Després, amb la canya tocava les cançons i si les cantadores donaven la seua aprovació, repassava les notes en tinta i ja enllestia la partitura.

Quan Agustí assajava amb la dolçaina, la casa se li omplia de tota la xicalla dels voltants que acudia a escoltar-lo. Clar, com a les cases no tenien ràdio, aquella música en directe els agradava molt.

Era la vesprada de la festa quan va tocar la diana i la processó al porrat del seu carrer. Prompte tingueren els festers dels carrers dels voltants a llogar-lo per als porrats. Tocava als porrats dels

carrers Santa Ana, del carrer Bugà, del carrer Sant Blai... També a les festes de La Misericòrdia tocava les vesprades de bous.

I més tard li arribaren les cartes dels secretaris de Cabanes, Borriol, La Pobla, Vistabella, la Vall d'Alba, Atzeneta, Benafigos... aparaulant-lo per a les festes majors del poble. Agustí, com que li venia de gust la música, a l'hivern treballava a la taronja i quan arribava el bon temps i les festes dels pobles, es dedicava a la dolçaina. S'estava fora de casa quatre o cinc setmanes, tocant la dolçaina, venia a casa tres o quatre dies i tornava a anar-se'n.

Tots deien que Agustí era molt bon dolçainer: pel seu caràcter alegre, per la seua cultura, pel seu extens repertori (tocava durant tota una vesprada sense repetir cap cançó); i també estava actualitzat (tocava les cançons de moda, sempre ben assessorat per les seues veïnes cantadores).

En aquella època es viatjava en l'autobús de línia. Agustí havia d'estudiar bé els horaris i els enllaços per tal d'arribar puntualment a la seua destinació. De vegades l'esperaven a vora carretera per fer l'última part del trajecte amb ase. També preparava una maleta, ben grandeta ella, (la seua filla Inés la conserva) on –a més de les mudes- portava dues dolçaines, la canya, les partitures i el tabal, que també era de la seua propietat. Això després d'haver quedat en trobar-se a un lloc amb el seu tabaletter, Miguel, que vivia a Vilafamés.

Contava Agustí que, allà on anava, sempre li donaven molt bon menjar i en quantitat, que per als temps que corrien ja estava molt bé. Però sobre això contava una "passaeta" de quan va arribar al Portell de Morella, ja quasi de nit i caient una forta nevada. La mestressa de la casa on l'havien allotjat li va demanar què li abelliria sopar. Agustí va pensar que per entrar en calor, podria començar amb una sopeta d'all. Pareix ser que allà no coneixien aquest senzill plat i la mestressa de casa el va fer més senzill: li va treure a la taula un plat d'aigua bullint, un preciós cap d'all i un tros de pa de fogassa. Al Portell no va tornar, segons deia, pel fred i perquè queda lluny.

Quan anava per primera vegada a un poble, algun vell li tararejava el ball típic d'allí i mentre que no el treia per poder tocar-lo a l'endemà, no se n'anava a dormir.

A casa, la seua dona Inés i ell, van obrir una botiga d'ultramarins i siga perquè el negoci anava bé o perquè Agustí ja s'havia cansat d'anar pels pobles, va deixar de tocar la dolçaina de manera semiprofessional, encara que quan pujava al poble o tenia ocasió, li pegava una "passaeta".

Agustí va morir a Borriana el 26 de març del 1977.

Segons l'autor d'aquesta biografia, hi ha un cert paral·lelisme entre la trajectòria musical d'Agustí i la del gran dolçainer contemporani Pasqualet de Vila-real: tots dos amb formació musical, tocant a la banda del poble el clarinet, autodidactes quant a la dolçaina i amb un caràcter alegre i obert a la festa, propi dels bons dolçainers.

(**Ramon Segarra Palanques**. Membre del Grup de Dolçainers i Tabaleters de Vila-real i de la Colla de Borriana. Extret del llibre *A Tabal i Dolçaina* del Grup de Dolçainers i Tabaleters de Vila-real)

PER PRIMERA VEGADA UNA PRESENTACIÓ DE GAIATA AMB MÚSICA DE DOLÇAINA I TABAL AMB FOC DE TRABUC

El dia 22 de novembre de 2008, l'Esquadra de Trabucaires Xaloc amb el foc dels seus trabucs, acompanyats de la música de dolçaina i tabal van obrir la desfilada de la presentació de la Gaiata 14 "Castàlia" i la seua comissió per a les festes de la Magdalena 2009. Cal dir que la que la Colla Xaloc és Gaiater d'honor d'aquest sector castellonenc, i podem assegurar que tot el veïnat va guaitar les finestres per vore i oïr l'espectacle de foc, música i colorit.

Abans de l'entrada al recinte de la "Pérgola" es va oferir al nombrós públic una peça interpretada amb música i foc dedicat a les Madrines, tot seguit l'Esquadra les va escoltar fins a dins.

Una vegada en del recinte, en el moment de les ofrenes, la Colla Xaloc va fer obsequi d'uns records a les Madrines Major i Infantil, així com al president de la Gaiata, rebent també un record ,

mentrestant l'Esquadra desfilava ceuant la pasarel·la, els músics omplien de notes el abarrodat recinte.

Una presentació molt lluida.

L'ESQUADRA DE TRABUCAIRES XALOC

LA DOLÇAINA: INSTRUMENT SOLISTA

PER JESÚS PALOS

ARTICLE PUBLICAT EN EL DIARI EL MUNDO CASTELLÓN AL DIA (ESPECIAL MAGDALENA ANY 2005)

Acudeixes avui en dia a un aplec de dolçainers, i l'últim que t'esperes és que t'apareguen instruments com els platets, els tabals, tambors llargs, cascavells, bombo, etc...emulant per a inventar l'in-inventable qual orquestra dolçainera a ritme de pasdoble, narxa mora o rondó venecià, amb dolçaines amb gobelets de rosca, faristols pertot arreu i aparells afinadors que funcionen amb piles.

Quan era festa, la primera cosa que senties era el gaiter, la dolçaina sonava sola amb els aguts en la diana, continuava sola amb la Eixida de missa, El retaule, Puja la Vila i més sola en la Procesó, això si amb el seu fidel acompanyant, el tambor, amb ritme sobri, pesat i uníson interpretaven les peces que havien sentit tocar als seus anteriors i estos a altres, això si, cada gaiter, li donava la seua pròpia interpretació, encunyaven cada peça amb el seu propi segell, afegia mordents, pujava el to, creava registres amb sons diferents, introduïa nous retardants, i quan sonava tot el món reconeixia el dolçainer.

La dolçaina, doncs, naix com un instrument solista, en la que cada músic li donava la sue empremta, no era la mateixa dolçaina si la pressió sobre la llengüeta era major o menor, i no sonarà igual si era de boix, avellaner, palissandre..., la dolçaina es convertia doncs en un instrument personalitzat i propi de cada dolçainer, la qual cosa li feia recognoscible.

Les peces eren tocades d'oides, no existien transcripcions per això quan tractaves de passar algunes peces a paper pautat, les dificultats rítmiques, ja siga del propi tambor com l'escriptura del pentagrama de la dolçaina feien si no del tot molt dificultós plasmar de forma exacta en el pentagrama la melodia perquè poguera ser intepretada per músics diferents.

A aquesta dificultat se li afegia una de nova. Hem de tenir en compte que la dolçaina és un instrument tradicional, construït per artesans, sense cap normativa estàndart per la qual cosa cada dolçaina és un món de notes, tons i intervals sent el dissonant allò més habitual entre elles.

Però esta indiosincràsia pròpia de la dolçaina i del gaiter ha canviat.

La dolçaina ja no és un instrument únicament solista, sinó que cada vegada més augmenten les colles de dolçainers i tabaleers i estes en la seua lloable evolució han anat reglant la interpretació fins aconseguir que tot sone igual i tot siga el mateix...jo diria que han aconseguït l'homogeneïtzació.

Els intruments, la dolçaina totes tenen el mateix patró mil·limètric dels forats, diguem que ja són estàndart. Per poder ser totes iguals han d'estar fetes del mateix material perquè sonen de la mateixa manera, totes estan fabricades ja no pel mateix artesà sinó per la mateixa fàbrica, i els tambors tots, a poder ser, han de ser de la mateixa manera i amb el mateix timbre.

Les transcripcions i per tant l'obtenció de partitures han deixat de se un problema per convertir-se en croms de canvi que de forma unísona i monòtona es repetixen i repetixen fins al cansament, sense cap ipus de matisació, no s'afigen notes, no es canvien temps, no s'intercalen mordents ni intercanvien tresillo, tot sonarà igual ja siga en Nova York, París, la plaça major de Sorita o la de Tales.

Tenim doncs que l'homologació està regnant en estos moments en el món de la dolçaina, per això venim a proposar una nova actitud perquè l'instrument siga considerat novament com a instrument solista: No volem dir amb això que s'acaben ni desmeresca la promoció que de la dolçaina han fet les colles de dolçainers i tabaleers, sinó que dins de les mateixes s'ha de prendre consciència que en la diversitat de l'instrument, que en la seua ruda i senzilla concepció es troba la seua riquesa musical i diversitat harmònica.

Proposem també que no la prostituïsquen fent-la sonar junt a bongos, platets, cascavells o timbals sinó que s'elevi el seu so fins se l'autèntic protagonista de la verdadera orquestra i que una vegada reglats de forma científica i docent els seus estudis el dolçainer tinga la seua cadira en la filharmònica per a consagrar-se la dolçaina tal com va ser concebuda: com un instrument solista:

JESÚS PALOS ÉS MEMBRE DE LA COLLA DEL REI BARBUT. ABOGAT I EX GERENT DE CASTELLÓ CULTURAL

XI TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL

11é Concurs juvenil per intèrprets novells

“Ciutat de Castelló”

El diumenge 25 de gener a la plaça del Botànic Calduch de Castelló ha tingut lloc la **XI Trobada Veïnal de Dolçaina i Tabal, 11é Concurs juvenil per intèrprets novells.**

Aquesta iniciativa surt des de l'**Escola Municipal de Dolçaina i Tabal** en un intent d'animar els més joves de les nostres escoles a pujar a l'entaulat i, també per apropar la dolçaina i el tabal a tots els sectors festers de la nostra ciutat, en aquesta edició ha estat la **Gaiata, 1 “Brançal de la Ciutat”** qui ens han acollit.

També hem tingut una mostra de luthiers, on tots els dolçainers han pogut gaudir de les darreres novetats.

Tots els concursants han interpretat una peça obligatòria, **“Passacarrer de dia de festes”** i aquesta han estat els guanyadors:

1r lloc, premi d'Altretur –cap de setmana al Mas de Borràs per a cada guanyador acompanyat per un adult i detall de l'Ajuntament de Castelló: Els guanyadors han estat, **Mario Foyes Jiménez** a la dolçaina i **David Carretero Vilarroig** al tabal. Com a peça lliure ens han interpretat *Beuna* de Xavier Richard.

Mentre es reunia el jurat, un grup d'alumnes i ex-alumnes de l'Escola Municipal de dolçaina i tabal, Adrià, Alberto, Ivan, Carles i Xavi, ens han delectat amb unes peces dignes de ser emmarcades.

Tot seguit hem passat a celebrar la **TROBADA VEÏNAL DE DOLÇAINA I TABAL**, i aquestes han estat les agrupacions que han participat:

- **Grup de dolçaina i tabal “Xarançaina”** ens ha interpretat la seua peça *Creu daurada* de Francisco Valor i Llorens
- **Grup de dolçaina i tabal “Castàlia”** que ens ha interpretat *Beuna* de Xavier Richard.
-
- **Colla de dolçainers i tabaletes “Xaloc”** ens ha interpretat la peça *Un moro més*.
- **Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló** ens ha delectat amb la peça *Gener*.
-
- **Escola de dolçaina i tabal de la gaiata 15 “Sequiol”** que ens han interpretat *Danza de Justas*.
- **Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló** el grup d'alumnes de Superior ens ha delectat amb *La Mumerota* José Rafael Pascual Vilaplana.
- **Colla de dolçainers i tabaletes de Castelló** ens ha delectat amb el pasdoble *Pepita Greus* de Pascual Pérez.

Patricia Amat Diago, María Iturralde Cubertorer, Borja Gil Carceller i Andrés Bort Bort representants festers de la **Gaiata 1 “Brançal de la ciutat”** han lliurat els premis i els records a tots els participants al concurs. També les agrupacions de dolçaina i tabal han rebut un detall de la **Gaiata**.

Cal dir que a l'acte ha estat present **Juanjo Trilles**, president de la **Federació de Colles de Castelló** i han estat els regidors **Marisa Ribés, Ximo Torres, Josep Lluís Grau i Enric Nomdedéu**.

Per acabar han pujat tots –més d'un centenar de dolçainers i tabaleters- a l'entaulat per oferir junts unes excel·lents peces.

Tot seguit la **Gaiata** ens ha ofert un magnífic *porrat popular* conclouent així l'encontre.

Juanjo Trilles.

ACTUACIÓ DE LA COLLA XALOC

Volem agrair sincerament la gran quantitat de e:mails rebuts amb opinions, propostes, material gràfic i demandes de col.laboració.

BUTLLETÍNS ANTERIORS EN: www.collaxaloc.com

MOLTES GRÀCIES PER HAVER-NOS ATÉS, EN EL CAS QUE AQUEST BUTLLETÍ NO SIGA DEL SEU INTERÉS, LI PREGARÍEM QUE ENS HO FERA SABER.

LI CONTINUAREM INFORMANT.